

# EL POBLE CATALA

5 Cts. PREUS DE SUSCRIPCIÓ: 1 AN: 100 Cts. 6 MESOS: 50 Cts. 3 MESOS: 25 Cts. CATALUNYA Y NACIONES IBERICAS: 1 AN: 120 Cts. 6 MESOS: 60 Cts. 3 MESOS: 30 Cts. PAISOS D'UNIO POSTAL: 1 AN: 130 Cts. 6 MESOS: 65 Cts. 3 MESOS: 32 Cts.

ANY II • Barcelona, dilluns 7 de juny de 1909 • NÚM. 1467 REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DE LES FLORS, 14, PRAL. — TELEFON 723

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: 1 AN: 100 Cts. 6 MESOS: 50 Cts. 3 MESOS: 25 Cts. CATALUNYA Y NACIONES IBERICAS: 1 AN: 120 Cts. 6 MESOS: 60 Cts. 3 MESOS: 30 Cts. PAISOS D'UNIO POSTAL: 1 AN: 130 Cts. 6 MESOS: 65 Cts. 3 MESOS: 32 Cts.

## GRANS MAGATZEMS EL SIGLO

Dilluns, 14 de juny de 1909 y dies següents EXPOSICIÓ ESPECIAL Y VENTA

## Articles pera istiu

EXCEPCIONALS OCASIONS

Vaixelles — Serveis de Cristall  
Jocs de Cafè — Bateria de cuina  
Perfumeria — Relotgeria — Mobles  
Efectes de viatge — Bisuteria  
Cinturons — Miralls, etc., etc.

PREUS CONSIDERABLEMENT REDUITS

Societat de Sport y Recreiu (planta baixa)  
CONFETTIS Assortits de colors en borses de mitg y de un kilo. El kilo, a Ptes. 1

## VICHY CATALAN

BALNEARI DE PRIMER ORDE — TEMPORADA DE PRIMER DE MAIG A 30 D'OCTUBRE  
Situat entre l'estació y el poble de Caldes de Malavella (Girona). Distància de Barcelona: 110 km. en tren, 2 hores, 30 min.; en tren correu, 3 hores.  
Aigües miner-medicinals, termals de 60 graus, alcalines, bicarbonat-sodiques. Sense rival per a l'artritis, la diabetis y les afeccions de l'estómac, fetor y melis.  
Grans comoditats y servei esmerat en totes les seves dependències.  
Administració: Rambla de les Flors, 18, entressol. — Barcelona

## INSTAL·LACIONS COMPLETES PERA AIXECAR AIGUA

## MOTORS A GAS, BENZINA, GAS POBRE, etc. Preus econòmics y resultats garantits. Nombrades referències

DAVID FERRER Y C.A. (Societat en comandita)  
Corts, 586 -- BARCELONA  
ARTUR SANTAMARIA, FABRICANT DE LES PORTES D'ACER ONDULAT  
Avants A. y A. Santamaria, ha traslladat són despatx a la RONDA DE SANT ANTONI, 72. — TELÉFON 2116

## ALMACENES DE SASTRERIA PANTALEONI

TRAJES A LA MODA DESDE 50 a 125 Ptas.  
TRAJES CONFECCIONADOS PARA CABALLEROS Y NIÑOS  
ESCUDILLERS 66 SASTRERIA MODELO RAMBLA CALETALES, 11

Esto aparte, ¡menguado régimen autonómico prodria conceder la monarquía! De este Poder no hay que esperar nada bueno y menos que legitime las justas ansias de un pueblo.  
Y, sobre todo, nosotros antes que nada somos republicanos y en nuestra bandera se halla el grado de esta lema: No volem República sense autonomia ni autonomia sense República.

Aquesta argumentació que feia «El Progreso», pretent justificar l'injustificable refús, té un nom gràfic y expressiu en el català pintoresc del poble: se'n diu fugir d'estudi. Perquè en totes les raons que dona l'orgue lerrouxista, defugint aquesta colectiva demanda d'autonomia, no n'hi ha ni una sola que tingui consistència. Són no més producte d'una grollera habilitat que vol exirir del compromís, sense exposar les veritables raons que inclinen als homes d'«El Progreso» a rebutjar l'idea.

Els diuen: «Nosaltres no podem demanar l'autonomia junt amb les demés forces polítiques de Catalunya, perquè la nostra autonomia es de sentit radical y la dels demés partits reaccionaris. El sofisme no pot ésser més manifest. L'autonomia, com a tal autonomia, no es, no pot ésser, radical ni reaccionaria, en el sentit polític general, d'humanisme abstracte, que donen els homes d'«El Progreso» an aquelles forces. En aquest sentit l'autonomia es una cosa absolutament neutra, així com en el sentit particularista, en el sentit català, té una significació essencialment lliberal-dora.

Anem-hi a veure. Què vol dir autonomia? La facultat de governar-se, d'organitzar lliurement la propia vida. Aplicada, doncs, a Catalunya, es la llibertat de governar y d'organitzar la vida catalana, fora de la tutela de l'Estat, en tot allò que no sigui funció essencial d'aquest, ni posi en perill la seva existència. Així, aquesta autonomia podrà ésser més ampla o més estreta, podrà atribuir major o menor nombre de funcions a les nostres iniciatives; però mai pot ésser que tingui, en el sentit humà senyalat per «El Progreso», ni un caràcter lliberal, ni un caràcter reaccionari. Un exemple: dirà ningú que l'organització de l'Estat espanyol, li ve de la seva autonomia, de la seva facultat de governar-se y d'organitzar-se lliurement, sense intromissions dels demés estats en la seva interior política?

No: el caràcter reaccionari de l'Estat espanyol no depèn de la seva autonomia, sinó dels homes que, fent ús d'aquesta autonomia, el governen. Així, la dita que Catalunya obtingués la facultat d'ordenar y governar la seva vida, el seu règim interior fora lliberal o reaccionari, no segons lo que fos aquella facultat d'ampla o estreta, sinó segons fossin els homes que haguessin d'aplicarla.

Y ara responguin els homes d'«El Progreso»: Quin tros hi ha, de les terres hispàniques, ont aquella facultat de governar-se ofereixi garanties de traduir-se en obra de llibertat, com a Catalunya? De tot l'Estat espanyol, Catalunya es l'única terra ont les idees de llibertat tenen força veritable per tenir clavades les arrels en les mateixes entranyes del poble. Catalunya, sola, envia tants diputats republicans al Parlament, com totes les demés regions plegades. Si tot Espanya fos Catalunya, no n'aria poc de temps que tindriem instaurada la República! No es així prova plena de que Catalunya, el dia que disposés de llibertat pera organitzar la seva vida, l'aprofitaria pera convertir en realitat fecondes, aquests ideals lliberadors que coven en la seva consciència y són una de les seves més fortes característiques? Per què, doncs, els homes d'«El Progreso» se neguen a demanar per ella aquesta llibertat? Per què, dientse autonomistes, refusen cooperar a una demanda colectiva de la nostra autonomia?

Ah! Per què els homes d'«El Progreso» si en abstracte poden ésser autonomistes, són enemics de l'autonomia en quant se tracta de ferne aplicació a Catalunya. Entenguem que no diu els lerrouxistes: entre aquests hi ha molts y bons catalans que, més o menys conscientment, estimen y volen com nosaltres la nostra llibertat colectiva de catalans, de la mateixa manera que volen la nostra llibertat d'homes. Però els homes d'«El Progreso» o, més ben dit, cal fer aquesta distinció: els que donen a «El Progreso» la seva orientació antautonoma, aquests se diuen autonomistes, únicament per necessitat d'usar aquest terme, perquè avui a Catalunya es impossible atraure la massa del poble si no s'aixeca la bandera de l'autonomia. Més en el fons, per sentiment, són enemics de tota llibertat autonòmica, com són enemics de tot lo que pugui fer gran y rica y poderosa aquesta patria catalana, que es el conjunt de tots els catalans units per una mateixa llengua, per unes mateixes costums, per una similitud de sentiment y de naturalesa.

J. MAS Y ROURA

## SPORTULA

Demant el Tetre de l'Albeniz  
Jo dec a l'Albeniz la revelació de la música com a vehicle d'esperit. En una vetllada d'un teatre mallorquí (jo era un nen) va ferme comprendre la diferencia entre la lectura musical y la comunicació de poesia per medi de la música, va ferme comprendre l'unitat de les arts, en aqueix mon d'excelexencia ont s'arriba el vapor més sotil de les coses, va ferme comprendre que així com la lectura d'uns versos no es la sensació d'una poesia, així hi havia un art d'actor aplicat a les execucions instrumentals, plantant sobre'l virtuosisme o pianisme dels merament hàbils o digitadors. Hi havia una consciència de poeta, per la qual el pianista col·laborava, com l'actor, en l'obra de l'artista creador. Y aleshores l'ofici de sonar un instrument se convertia en qualque cosa semblant a la dignitat que té el que digué, dels poetes, sonadors de lira, o per la que'l pastori davant donal seu fira etern de poesia com a mera perillongació del mester primitiu d'un artista, o la trova cortisana mitgeval es un record inseparable del llaut o la viola d'acompanyament. L'instrument mateix,

lum y ombra posant-hi poc de la primera y molta de la segona. Allí ont ell ha posat l'arc rebaixat a l'alsada y ab la ampliació corresponent, el recul del pati senyorial, y la volada de l'escala apaanament rica en un renaixement paisatger, la fotografia hauria ogivat l'arcada, aixamplant les parets y enfonsant l'arribada de les llums alcorques, massa orbes, en aqueix carrerons farrucos de malaltissos y de viciats desconients! Ab quina comprensió de les coses secretes ha descorregut el vel de la bona voluntat, del «no hi sé fer més», ab que's construïren tants y tants edificis de la nostra vella ciutat! Per quins portenós s'oret ha trobat germanors entre'l carrer del Rec y la tant cantada Nàpoles, y ab un trist canvi lent però segur, ab que's porten a cap els enderrocaments de la reforma, permetent treuen tot l'esperit artístic desle que's decidí que desapareguin fins a les ves de fet Així, potser farà falta un nou Baixeras, quan se treballi a la Granvia B.

La nostra opinió  
Solidaris com els que més y per lo tant aimants apassionats de Catalunya, la nostra paraula serà tota sinceritat: Ens adherim a la carta del senyor Roca y Roca, que les baralles entre familia mai produïren cap profit y si fonsos disgustos; però ens devem a la sinceritat y ella'n diu que la realitat es una y no pot tenir amentada de cap mena.  
Els regionalistes, companys nostres en Solidaritat, han comès un error de greus resultats per la causa catalana: an ella perocca esmerar-se. Si no ho fan així, o no ho intenten al menys, responsables seran de les conseqüències que puguin derivar-se.

Creiem, doncs, que la solució que deu donar-se a la qüestió de la Diputació provincial es la que ha proposat el senyor Gubern. Obrin en conciençia els regionalistes, lluny de miseries y mesquineses que serà en bé de la terra y en bé de tots.  
Pere Casals, Josep Torrens Gros, Joan Font, Sebastià Planell, Joan Balleu, Archibald Mauchan, Josep Planell, Joan Quimera, Francisco Pagés, Ramón Llauredó y Pere Torrençó.

Dia «La Campana de Gracia» en el següent darrer número:  
El diputat provincial nacionalista republicà don Santiago Gubern, un dels que més directament ha intervingut en la qüestió promoguda a la Diputació, ha proposat al conflicte una solució concreta, que es la següent: que dimiteixi en Sostres el càrrec de vicesident (cosa que ha de fer si's seus electors regionalistes li indiquen) y que en el seu lloc s'elegeixi al diputat que en una reunió prèvia de diputats provincials solidaris sigui designat per majoria de vots. El senyor Gubern, pera evitar que'l seu nom—ben respectable—pugui ésser pretext de discòrdia, renuncia per endavant a ésser candidat a la vicesidencia.

Tota la nostra conformitat la solució proposada. Es una solució digna, honrada, patriòtica, favorablement a la Solidaritat y a Catalunya.  
Per lo mateix es de creure, que's regionalistes no l'acceptaran.  
Però'l poble català se'n venjarà no acceptant-los i d'entons: «Déu us ampari» (o «Sostres us ampari») quan demandin actes per l'amor de Déu.

PER CATALUNYA Y PER LA SOLIDARITAT  
LA SOLUCIO DEL LITIGI  
Hem rebut les noves adhesions següents a la proposició del senyor Gubern sobre'l conflicte de la Diputació:  
«C. N. R. de Sant Martí.  
La nostra entitat, tenint per nord el seu amor a Catalunya, s'adhereix a la proposat pel senyor Gubern pera resoldre la enjosa qüestió de la Diputació Provincial.

## L'enterro de l'Albeniz

GRANDIOSA MANIFESTACIO DE DOL

L'enterrament de les despulles mortals del malaguanyat Isaac Albeniz va constituir una grandiosa, una imponent manifestació de dol popular. Així es, popular, no varen ésser tant sols els artistes, ni's intellectuals, ni's admiradors y amics nombrosos de l'insigne compositor els que varen contribuir a aquest enterament. A ésser tant sols els, no hauria tingut l'acte d'ahir ni la grandiosa i nèmica, ni la significació altíssima que va tenir.

Va ésser el poble, el nostre poble admirable! que va recollir com a una dita sagrada, els restes corporals del gran compositor y els p'ria, tributant-li honors veritables grans, al lloc de repós etern.  
Com en el dia de l'Homenatge an en Guimerà, l'ignis Iglesias hauria pogut arregar a aquelles multituds ab les seves vibrants, calentes paraules: «Poble artista!».

Remarcuem aquesta altíssima significació de l'Homenatge d'ahir, com la férem remarcar en el dia de Guimerà. En el nostre poble li varem dir: Catalunya li deu agraïment a l'Albeniz, per haver-la enlaira't arreu del món ab el seu nom. Y el nostre poble recullí cos inanimat de l'artista, com si volgués retornar-lo a la vida en una suprema eufòria.  
Diguem-hi ben alt: per sobre dels cos de l'Albeniz va obrir-se esplendorosament, com a fons, l'esperit de la catalanitat, d'aquella catalanitat que pot ésser no sentit artista però que s'imposà fortament a la seva obra mateixa y que ahir, generosa, se'l feu seu definitivament.

A l'estació  
De bon matí comensaren a acudir a l'estació de França nombrosos amics del poble compositor, els quals anaren a fer costat als parents d'aquest y als deixebles de l'Acadèmia de Gran d's, que vetllaven el cadavre en el D p' de defunts de l'estació convertit, severament en cambra ardent.

A quarts de deu comensaren a arribar les autoritats, personatges, representacions, societats, etc., etc.  
Les entitats charals que portaven senyera se col·locaren en el pati de sortida de l'estació y a fora d'aquesta una gentada extraordinària esperava que s'organitzés la comitiva.  
A l'hora senyalada pera formar-se aquestes bandes d'entrada a l'estació estaven atapats de gent.

Es impossible donar compte exacte dels que hi eren. L'Ajuntament, que acordà anar-hi en representació, estava representat per l'arxibisbe senyor Bardas, els regidors senyors Puig y Alfonso Batlle, Esteva, López, Mund, Pla y Deriel, Duran y Ventosa, Fargas, Roget y Palau y el secretari accidental senyor Janer; la Diputació pels senyors Albó, Haja y Valls.

Hi havien també'l governador civil, senyor Ossorio y Gallardo, que portava la representació del Govern, el magistrat senyor Gereda, en representació del president de l'Acadèmia, els senyors senyors Rusiñol y marqués d'Alcala, els diputats a Corts senyors Vallés y Ribot, Bertrand y Serra y Mahiquer y Viladot. D'entants p'rtiques hi ha i n'una nombrosíssima representació del C. N. R. al

davant de la qual hi anaven els senyors Duran y Borri, Pous y Pagés, Mas y altres; altra nodrida representació de la Lliga: «Metralles», el Círcul Republicà el Centre Autonomista Republicà Gracenc, el de la Dreta de l'Aixampt, l'Ateneu obrer del districte segon, etc., etc.  
Dir el nombre de les demés Societats y Corporacions que hi enviaren també representació, fora tasca interminable. N'enumerem tant sols uns quants:  
Universitat de Barcelona, Schola cantorum de París, el Conservatori Nacional de Música de Madrid, el del Liceu representat pels professors senyors Sanchis Garguach, Costa y Noguera, Buich, Gonzal Tinor, Munner, Serra, Cós y Félix de Santos y per gran nombre de deixebles; Ateneu Barcelonès, l'Acadèmia Granadense en coporació, una representació de la Directiva de l'Orfeó Català, Círcul Artístic, Círcul Musical Bohe, Cambra de Comerç, Círcul de l'Obi Mercantil, Sindicat Musi al de Catalunya, Nova Empresa de Teatre Català, el senyor Nubó de l'Empresa del Trineu, F. del T. N., el «Teatre Intim», representat pel senyor Reig; l'Acadèmia de Belles Arts; la Junta de govern del Liceu, Escola Municipal de Música, la «Jova Catalunya», Centre Andalús, Societat E. d'Amics del País, Centre Català y Orfeó de Sabadell, Associació Musical, Escola coral y Agrupació Regionalista de Terrassa y moltes altres que no recordem.

En quant a personalitats se pot dir que hi havien totes, les figures, grans y petites, de l'art català y en general de tota la vida so'ul catalana. Esmerantem: els senyors Maristany, Raventós, comte del Castellà, Martínez Jubert, S. Rusiñol, Mas y Serracant, Mahits, Lamote de Grignon, Nicolau, Triadó, Cardener, Fuster, Xammar, grans Oslé, Sanxo Marraco, etc., etc.

A l'acompanyament  
A tres quarts d'onze s'organitzà'l seguici. El fèrret fou tret d'el Dipòsit, als acords de la magnosa marxa fúnebre de «El Crepuscle dels Deus», tocada magníficament per la Banda Municipal situada a l'andem, y a l'esser posat en el cotxe mortuari—fonsa modest—que esperava al pati de la sortida de l'estació, l'Orfeó Barcelonès, dirigit pel seu mestre senyor Serra, entonà un fragment del «Requiem» de Gabriel Fauré, que produí hermosissim efecte per l'art ab que'l cantaren els choristes.  
A la sortida de l'estació s'organitzà'l seguici. Al davant hi anaven una parella de municipals a cavall, de gran gala y un agutill portant la bandera de la Ciutat, que per primera vegada fou endolada. Darrera hi anaven els estudiants portant els penons de tres facultats: les de Ciències, Dret y Lletres; següen ab les seves senyeres l'Orfeó «Nova Catalunya»; el Centre Aragonès, la Schola Orphenica, l'Orfeó Canigó, l'Associació Euterpeense de chors de Clavé, Orfeó Gracenc, «Catalunya Nova», «La Publicitat» y l'Orfeó Barcelonès ab les seves tres seccions d' senyeres, homes y nois; venien a continuació la Banda Municipal, dirigit pel mestre Sadurn i el clero parroquial ab creu alsada; darrera'l cotxe mortuari, per fi dos cavalls; l'acompanyament i per fi d







# Plana literaria

## de "El Poble Català,"

Dilluns, 7 de Juny, de 1909

LETTRES CATALANES

### SOBRE'L DICIONARI

II

Quan la Redacció del Glossari en 1899 volgué procurar-se en el territori dels sis cantons genc a posta per servir de corresponents i respondre a les preguntes dels Qüestionaris, renuncià des del primer moment a adreçar-se a totes les viles i municipis en els quals encara conservava epítors respectius. Prengué uns 120 voluntaris, tots homes de confiança, en consideració a la realitat en trobà 200 al censar les tasques. Però quan a l'any següent foren enviats els primers qüestionaris, a penes respongué la meitat dels corresponents. Aquest és el món. Els Diccionaris que's fassin en l'avenir ab aquesta o semblant organització deuen pendre experiència. El nombre dels corresponents s'és reduït des del 1900 fins ara a uns 71 a 74. De tots els corresponents que començaren al primer any més de la meitat ha perseverat avui en la tasca i cada un d'aquests ha donat fins ara al menys 5.000 respostes, y algú d'ells la mateixa quantitat triplicada.

Els corresponents pertanyen a les més diferents posicions socials: artesans y comerciants, agricultors y mestres, advocats y clergues, etc. També les dones hi tenen representació. El contingut més gran el donen els mestres que formen el 60 per cent dels corresponents.

A fi d'any el corresponent reb una modesta remuneració. El fonament en que se ha aporà l'obra del Glossari és per acort, dar aquesta remuneració, no pot esser més just y cal que'n prenguem exemple'l dia en que s'emprenghi l'obra del nostre Diccionari ab amplitud de mires y ab coneixement dels homes. Es absolutament impossible, diuen els organitzadors de l'esmentat Glossari, pensar en una justa indemnització o retribució per pagar l'immens treball que realitza el corresponent que fa la tasca a conciencia; les somes devint tant grosses que farien impossible l'obra. Però això no es obstacul a que, inspirant-se en el just criteri psicològic d'aquell proverbi francès: «les petits cadeaux entretiennent l'amitié», el corresponent no pugui rebre una mostra de reconeixement, una petita atenció que li demostri que la Redacció s'enrecorda del treball enllestit per ell. Passis una idea de la marca d'aquest treball silenciós: mes per mes, reb el corresponent el block dels qüestionaris; mes per mes, envia's quaderns plens de respostes al Bureau central en els armars del qual s'estovien y desapareixen; y així un any y un altre any, sense que el pugui apreciar un resultat visible. Cal realment una gran fe y un gran amor per l'obra per perseverar en la tasca, y es just que rebins els treballadors voluntaris una petita mostra de reconeixement.

El nombre de còduls enviats per aquests col·laboradors puja a uns 50.000 per any, de manera que ab els deu anys que han passat desde'l començament de l'obra suposa'l treball efectuat mitg milió de fitxes: una veritable mina d'ensenyament lingüístic. Comptant en 70 el nombre dels corresponents, resulta que cada pregunta dels qüestionaris reb 70 diferents respostes; y el qui vulgui saber p. e. com se diuen les patates en els dialectes de la Suïssa romanda, pot informarsen ab les 70 respostes de les fitxes respectives.

Aquest immens material proporcional pels corresponents formant l'obra del Glossari. El seu notíndum primordial l'haurà tret d'aquesta material necessitat naturalment el control filològic y esser completat y perfeccionat en la forma y en el contingut. Aquest material es sovint incomplet, vacilant y insegur.

Incomplet; perquè's corresponents no estan repartits d'una manera uniforme y proporcional en el mateix espai sobre'l territori lingüístic. Hi ha encoratrades que són representades per un gran nombre y altres, en cambi, per un mgnat nombre de corresponents. Vacilant; sobre tot en el domini tècnic d'algunes especialitats, p. e. certs oficis, o la flora, la fauna, la pesca, de tot lo qual sovint manca als corresponents una coneixensa suficient. Insegur; y així particularment en lo relatiu a la transcripció fonètica, a la qual s'avenen més difícilment els corresponents.

Es, doncs, indispensable una doble revisió, lexicològica y fonètica, dels materials esborcollats per medi dels qüestionaris, y aquesta revisió ha d'anar a càrrec de la Redacció.

Els redactors han fundat cada hñ dintre'l Cantó que li correspon uns Glossaris regionals y han fet servir per això, com auxiliars sumariats d'ús, als detxels que han sortit de llurs propies aules. D'aquesta manera una gran part dels joves romans suïssos contribueixen y presten el llur concurs al treball del Glossari, y la llur ajuda ha fet avensar l'obra d'una manera extraordinària. El Glossari es així al mateix temps per la Suïssa una viva escola de lingüística.

Per a tenir una idea de conjunt de les variacions fonètiques d'una mateixa paraula en tot el domini esborcollat y donar-ne un coneixement d'una manera visible y palpable que les fassi fàcilment y ràpidament utilitzables, la Redacció del Glossari ha emprat l'obra adjunta d'un Atlas fonètic. Aquest Atlas es així com un instrument de treball de la Redacció, y en molts casos, també,

la clau per resoldre y aclarir la transcripció arbitraria y divergent de les paraules recollides pels corresponents. Aquest Atlas lingüístic de la Suïssa romanda, conomiant del Glossari, se deu haver ja publicat l'any passat, y se compoua de 80 cartes no solament fonètiques, sinó també històriques (comensant per la Suïssa del temps dels romans), y aquestes són concernents a l'història política y a l'eclésiàstica.

L'obra del Glossari s'ha tingut ademés la virtut de fer sorgir a la seva ombra una multitud de treballs, estudis, bibliogràfics, monogràfics, disertacions, etc., com p. e. un Diccionari toponímic, disertacions sobre la terminologia de la Vinicultura y de la Lleteria, estudis antropològics y històrics sobre la rassa y la procedència dels indígenes dels Cantons, etc., etc., y com illustració general y periòdica de les tasques, el «Bullein del Glossari».

Tal es, descripta a grans trets, l'admirable organització que al «Glossaire des patois de la Suïssa romanda» han sabut donar els seus organitzadors y que'l Govern federal de la Suïssa y en particular els dels Cantons esmentats han tingut la gloria de protegir y encoratjar ab tots els llurs recursos. Jo crec que tots els aimants de nostra llengua que somien ab aquest Diccionari definitiu de que tant mancada està, llegiran ab gust aquestes notes sobre un dels models més perfectes que haurem d'imitar o al menys tenir en compte quan ens decidim a realitzar la gran Obra projectada.

MANUEL DE MONTOLIU

### A la mort del Petrarca

(De Bocaccio)

Ja que has volat, dilecte senyor meu, vers el reialme que amantada espera tot ànima elegida del bon Déu al fugine d'aquesta vida fera;

Ja que ets allí ont ton desitj te feu anar hi en vida a veure la felicitat y ab Lauretta y Fiammetta al costat teu l'asseus prop del Senyor de la alta esfera;

Ja que ab Senuccio, ab Cino y ab el Dant tu vius tranquil en l'eternal redós veient coses que l'hom no pot comprendre, si'l vaig ser grat sobre la terra errant, dume vers tu, y així podré joior veure la qui mon primé amor va encendre.

R. VIVES PASTOR, trad.

### EL GENI LLATÍ

Serà mai prou lloat el geni llatí? La humanitat li deu la naixensa y el renaixement de la civilització. El seu domini de deu sigles fou la mort del món.—Jo relogia alar, en un llibre de Mr. Henri Cochin, un extrany relat del vell anàleg pontifical Sennano Ins-sura, que ara jo vag a contarvos, en la creencia de que ell serà la millor il·lustració del sentiment queus acobla.

Es el 18 d'abril de 1485. Corre per Roma la remor de que's obrers lombardis que treballen a la Via Appiana han trobat un sarcòfag romà ab aquelles paraules gravades en un marbre blanc: «Julia, filla de Claudius, Aixocada la tanca, els obrers troben una verge de quize a setze anys, en la qui, la beutat, per l'efecte de ungüents desconeguts o per algun enmés magre, resta ab una frescor verament escitadanta. La verge, ab la cabellera blonda y abundosa, tot dormint, somriu. Els obrers, pens d'entussa me, aixequen el llit de marbre de Julia y el transporten al Capitoli. Y un cop allí, tot el poble en llarga processó, admira la ineffable beutat de la verge morta. Tot hom se la mra llargament y silenciosament car les seves formes,—d'una els conistes de l'època,—són mil voltes més admirables que les de les altres dones,—que les de les dones d'allavors.

Seguiment, la curia s'entusasma tant ab aquest espectacle, que'l papa ignomant, temerós de que naxi un culte pagà y impu a l'emor del es s'entusant de Julia, ordina que'l furtin en secret y en secret el fa desaparèixer.—Més, el poble romà, ja no va oblidar mai el record de la beutat anega que havia passat pel davant dels seus ulls.

Veuquí l'eterna miració del geni llatí. Si's desvolta, se desvela ab el tota la pensa humana: les ànimes se desliuren y triomfa la ciencia y la b'utat.

Llatins des dos mons, esguimen ben orgullosos del nostre comú h'eatate, però sapguem repartir-lo ab tot l'Univers. Pens que la beutat anega, l'eterna Helena, més augura, més caera de transformació en transformació, però des d'el donar-se car les seves formes,—d'una els conistes de l'època,—són mil voltes més admirables que les de les altres dones,—que les de les dones d'allavors.

Seguiment, la curia s'entusasma tant ab aquest espectacle, que'l papa ignomant, temerós de que naxi un culte pagà y impu a l'emor del es s'entusant de Julia, ordina que'l furtin en secret y en secret el fa desaparèixer.—Més, el poble romà, ja no va oblidar mai el record de la beutat anega que havia passat pel davant dels seus ulls.

Se formen y passen y desapareixen les Escoles deixant-se almenys, com a col·lectivitat, la veritablement bell o b' de l'obra estètica o social realitzada, però que s'incorpora a la poesia universal, de totes les llengües y de totes les èpoques; y aqueixa obra se modifica en l'evolució de les Escoles noves. Y en l'orde individual se desprenen de les Escoles les obres l'etres en la seva valua intrínseca y se despenen a rebre la sanció de la posteritat.

Les Escoles, com hem vist, són, doncs, efímeres; d'alguns s'nezen per l'influència d'un poeta sobre's seus deixebles; altres voltes sorgeixen d'una comunió de poemes en protesta contra un medi ambient o contra una altra escola que compen en caduca; y una cops s'avenen a l'esperit del seu temps y altres, en fi representen una reacció. Y es curiós observar les batalles del verb y de la pluma que originen les Escoles d'ure de cada país y fins, quan se tracta d'Escoles potentes, entre diversos grans nats, intencionalment, Volem més fortes batalles que les que feu esclatar l'aparició de Ronsard? No veiem en la literatura castellana un cas semblant en el moment d'entrarhi la forta corrent italiana: en contraposició a la decadència d'el romans? No hem presentat y pr's no m'ocura—la mat' hi ha b'utat a Catalunya, d'side que l'imp'ració del sonet—con a concretó del ressorgiment de la poesia llatina,—comensà a exercir en la nova generació la seva influencia estètica?

Cada estació produeix els seus fruits en cada clima y també cada temps trou els fruits y produeix els fruits de la seva espiritualitat assomida per l'influència dels seus grans oradors. D'nire de l'humanitat són necessaries les llurs perquè així ho mana l'etern imperatiu innovatori o morit. Y entre totes les lluites, quines són més belles que les suscitades per l'esperit de les lluites en forma de tasques? Enigament se repetirà'l cas d'un Francis Vicié-Griffin qui increpà a M. de Banville dientli troncament deglasiatur del Parnassus; sempre p'drem comentar les paraules d'spectives d'un H'ur dia davant de «l'Année terrible de Victor Hugo; sempre veurem batallar parnasians contra simoníes, nomàtics contra parnasians, «epicuriens» contra «eroticos»; la claretat y la sinceritat en la manifestació de la poesia, el misteri de lo poètic, el mied de pr'dir l'emocó y el de logar l'evocació, tot se discuteix, tot se condemna, tot se defensa, tot se dolent, tot es b'ó. Qu'hi h'at Cert es que d'algunes aixó es causa de dispersió, però moltes altres també ho es de jorant. Perqué, en resum, el qui no es poeta, no farà mai poesies. Lo que en veritat fa vibrar, lo que realment emociona, lo que positivament evoca y té ànima y té cos, aixó, «tot el ritme, deu considerarse y es poesia veritable. Y quan a la poesia s'hi incorpora l'opulència en la forma, el re

finament en el dir, l'evocació en l'assumpció l'obra resultant es ja més que poesia: es poesia y art, flor de poesia y art. Precisament la poesia moderna té per característica tendir a esser poesia y art; Gabriele d'Annunzio, R. b. n. Dario H'nt de Rognier, per exemple, són tan poetes com artistes, tan espirituals com intel·lectuals. Y quan, finalment, el vers, encara que vagi recedit externament d'un cert art, no està animat per la corrent interna de la poesia, la resultant es el «preciosisme», superflua, arif cios, epític m'ic, frivoli, buit tal com la mala copia d'una pintura de Dante Gabriel Rossetti o de Bocklin o d'una estatua d'August Rodin o com el dibuix d'un bon home que tingues un xic de gust y no més sabés dibuixar servilment.

Després d'aquestes consideracions el meu esperit se troba amallament disposat a parlar de l'aparició de «Ritmes», de tantment abans un instant en la personalitat den Gerri Zanné.

En Gerri Zanné reuneix poderosament dues condicions de poeta y d'artista. Y per aque'ta segona condició discent en abs lu de les teories den Maragall.

Refinadíssim y persnal en el gust, robustament cul'e y erudit, ell sab d'onar a la seva poesia subjectivament subjectivada una tan gran plasticitat y un tan intens esperit, que la objecte que ell escull y mostra, esdevenen rals davant dels nostres ulls y, ademés, impregna's de la vibració del seu esat d'ànima. S'ha dit que la poesia den Zanné es freda, marmòria, com la del gran formal Josep Maria de Heredia.

Escoltats ara a l'etnar, un sonet den Zanné del seu llibre «Poesies» y transcribex la primera estrofa:

De l'angel guardià es la veu dormia, dormiu; cap mal tement ses ales, llures d'impureses, com blanc lleusol sobre'l bresol ha extesses.

Infants d'un jorn, recent-nascuts: a dalt del cel, d'ont sou vinguts, un lleu fil d'or us lliga encara: es el fil d'or d'ont penja'l cor sens tara.

Sou, per' la casa, oh recent-nats, lo que ve a ser la flor pe'l prats, lo que pe'l cel l'estrella blanca, lo que un boci per' quellí a qui tot manca.

Més... oh dissortit... teniu, infants, lo que's estels més rutilants no han tingut mai, ni entre llurs gales les flors: teniu... (all no fugiu!)... tots aies!

Trad. E. GUANYABENS

### PANDEMONIUM

Comentaris en l'aparell de RITMES per Gerri Zanné, àrbitre de l'«Elegancia».

Fem, joves, que's nostres esperits puguin demorar constantment en el Reialme d'iví de la Poesia; fem que sia per sempre la poesia la guardiadora de les felices que sagnen dels cosos felices y de les ànimes malvades... Que les estrofes dels poemes,—els cants, els himnes, les oracions, les evocacions, les visions, les imatges,—comquin en a l'humanitat les sagrades ansies d'es-venir lliures o posin en un instant de repòs y de serenitat en presencia de la Dea perfecta o transportin el front com un vaixell d'ensomni a navegar sobre les ones dels mars sublims o invitin a flectar els genolls davant dels altars del Misteri o renovin el ritme intern de les passions de la vida o empenyin la voluntat vers el futur o fassin d'scendir l'èxtasi fins a les cúpules del temple ont la Bellesa tronomia o encomanin el somniere de l'eterna sana... Acullit tots els nostres amors i obra transcendental dels poemes... Y no hem d'oblidar que's nostres cants d'artista y de poeta, són cants d'home. Y els homes...

Y ara parlem ja, en fi, de la darrera manifestació den Gerri Zanné. Aquesta es la publicació de «Ritmes».

Aquest llibre es d'una seriositat turbadora. Escrit tot el ab el versos clàssics de la mètrica llatina, obra a cada instant l'esperit ab tal forsa, que tot a l'entorn se veu magnificat. Y en moments de simplicitat evocació, sab trassar tan suau, tan dolça y tan pura la línia eterna de la bellesa, que tot b' del món sembla que no és més que aquella línia.

Totes les poesies de que's compona «Ritmes» són alament bells y tenen la dualitat de valor de que hem parlat fa poca estona.

Vegis tota sencera, l'oda «A Giosué Carducci», alta concretó mètrica de tota l'obra y tot el caràcter representatiu de aquest col·lectiu de l'Unitat itàlica;

Vat potentíssim, rei de la mètrica, Tíreu qui mesclis la dinastia furia ab l'alta armonia qui encercla com un nimbe la testa d'Apolus;

inat cantare de ven frónica, excelsa patrie de ven profética, tu qui cantes les glories qui foren y el pervinde rubert d'e-p'ances;

tu qui modoles en flauta idílica, ab la dolcesa de les georgiques melodies als dies qui pailen de petons y d'alers jovevolts,

tu qui de les heros cantes les ànimes, les a p' l'itres, les glories èpiques, com clar anunciador de victòria a través de tremenda batalla;

tu qui de Roma divina y suria en l'esperit serveis la vista esplèndida, tu qui els barbes venistes altivol d's el cim del gloriós Capitoli;

tu qui are evokes virtuts pindàriques y gentilles anacoretiques, tu, lleu de potencia suprema, esquisit creador d'eulogies;

tu qui l'envolques de llum satànica, tu, noble heres de pos homeries, amador de les heres y rimes, de les coses fragats y dels lliris;

tu qui modoles odos liturgiques a l'alta línia nova y magnífica, que Allighieri, Manzoni y Leopardi evocaren del caos, apostolice, oh tot, Carducci, poeta y heros, esclat esplèndid de llum itàlica, dona forsa, potencia, armonia, als deixebles fervents que't veneren!

Y per finalisar, vagi també sencera, la «Salvació al mar», esplendídam ritme com les onades, unes voltes en la serenitat y calma y altres en la tempesta, junes voltes bressant les ales blanques dels

navils y altres empenyentlos al naufragi, cant polifònic y matinat de totes les variants d's colors marins...

En Zanné saluta a tota la mar llatina-helènica ab aquest cant:

Salve, mar lluminosa qui escampes ta blava criena de verge qui renova ses altes virtuts cada dia.

Salve, mar lluminosa qui escampes ta blava rimen de verge qui renova ses altes virtuts cada dia.

Salve, reina qui amenes arreu triomfador tan segut d'escumes, alques, ones, y llums qui reflexen els núvols

Salve, munt de bromeres qui sou dels mortals blas o lit d'amor en juguen impares nerides.

Salve, planura verda, llumiales prada tranquilla, d'ont sorgeix t'eterna la filla de Júpiter, Venus.

Salve, temple de calma, de lluita, de mort y de vida, bosc d'arbres que's retorcen, o plà sempre armónic.

Salve, bacant furiosa qui beja en ton lit de rebeges, o nina casta y pura qui rius a l'ambada.

Salve, potentia orquestra de grans instruments soronorgue sublim qui entones dalters de les algues.

Salve, feresse caos qui lleses terrores misterioses, o esclat de foc aurífic quan venen herats del rei Helios.

Salve, mirall qui copces els raigs de la llum qui risen, faisa de formes pal·d's qui sura en la boira.

Oh immensa mar, debates les cançons que'l grans (músics i'orien, en món oit voldria que com cants triomfadors reten-

com odes no brollades d' cap nimen profa de la terra, com cants immensurables de passió, de dolors y de gloria.

Frísse voldria entendre tes pregones y'etemes paralles, Esquis, immensa Enigma!

Oh focosa mar, abisme pregon de les altes tenebres: com un arpegi aífic ton canic cerull.

Y en ta negror solemne radiat'l Misteri aleshores: oh Mar, el teu Misteri no es més qu'Esperansa.

d'un Mè-Enlla qui vaga pels blaus horitzons y violetes per gals vergers de ro's, de mures, de lliris...

Mirats qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

P. PRAT GABALLI

Y en ta negror solemne radiat'l Misteri aleshores: oh Mar, el teu Misteri no es més qu'Esperansa.

d'un Mè-Enlla qui vaga pels blaus horitzons y violetes per gals vergers de ro's, de mures, de lliris...

Mirats qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

P. PRAT GABALLI

Y en ta negror solemne radiat'l Misteri aleshores: oh Mar, el teu Misteri no es més qu'Esperansa.

d'un Mè-Enlla qui vaga pels blaus horitzons y violetes per gals vergers de ro's, de mures, de lliris...

Minuts qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

P. PRAT GABALLI

Y en ta negror solemne radiat'l Misteri aleshores: oh Mar, el teu Misteri no es més qu'Esperansa.

d'un Mè-Enlla qui vaga pels blaus horitzons y violetes per gals vergers de ro's, de mures, de lliris...

Mirats qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

P. PRAT GABALLI

Y en ta negror solemne radiat'l Misteri aleshores: oh Mar, el teu Misteri no es més qu'Esperansa.

d'un Mè-Enlla qui vaga pels blaus horitzons y violetes per gals vergers de ro's, de mures, de lliris...

Mirats qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

Minuts qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

P. PRAT GABALLI

Y en ta negror solemne radiat'l Misteri aleshores: oh Mar, el teu Misteri no es més qu'Esperansa.

d'un Mè-Enlla qui vaga pels blaus horitzons y violetes per gals vergers de ro's, de mures, de lliris...

Mirats qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

P. PRAT GABALLI

Y en ta negror solemne radiat'l Misteri aleshores: oh Mar, el teu Misteri no es més qu'Esperansa.

d'un Mè-Enlla qui vaga pels blaus horitzons y violetes per gals vergers de ro's, de mures, de lliris...

Mirats qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

Minuts qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

P. PRAT GABALLI

Y en ta negror solemne radiat'l Misteri aleshores: oh Mar, el teu Misteri no es més qu'Esperansa.

d'un Mè-Enlla qui vaga pels blaus horitzons y violetes per gals vergers de ro's, de mures, de lliris...

Mirats qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.

P. PRAT GABALLI

Y en ta negror solemne radiat'l Misteri aleshores: oh Mar, el teu Misteri no es més qu'Esperansa.

d'un Mè-Enlla qui vaga pels blaus horitzons y violetes per gals vergers de ro's, de mures, de lliris...

Mirats qui s'enfugen quan bat la claricia imperiosa d'Helica, senyor del dia, buxi del bell o'ant.

El poeta ha acabat de salutar a la mar y ara jo saludo al poeta qui m'ha ofert ocasió de parlar de poesia catalana — y «per accidents», de tota poesia,—ab una unció, ab una veneració, que jo voldria sentir, per gaudir de la meua ànima, tota la vida...

Y encara a vos, poeta, y a tu a vos, artista, però saludarlos en t'usos monens monens me dispo a entrar en el món neop'ic de Walt Whitman,—deixume recordar l'evocació al «Canto Novo» d'aquell alre gran poeta itàlic mistic-pagà, Gabriele D'Annunzio, que a vos y a mi ens cal familiar:

L'ignes t'io sp'ito accendi il giovine sangue riplendi su l'ardua fronte, t'io lampi, il sole.



**Francisco Montsalvatge.**—Els 15. —Biblioteca de La Crèdita, de Palafrugell.

El senyor Montsalvatge, en aquesta obra seva, ha historiat ab gran acopi de fets y details y ab remarcable imparcialitat, les lluites dels remenses en el segle XV. Aquest interessant y important episodi de l'història catalana està minuciosament y veridicament relatat en les pàgines del llibre del senyor Montsalvatge, el qual té, per altra part, el mèrit d'estar escrit galanament y en forma ben agradable.

Es digna d'esser consignada l'opinió que ha suggerit al Sr. Montsalvatge l'estudi directe y profund dels fets relacionats ab aquella guerra sangniant provocada per la servitud de la gleba. Segons l'autor d'«Els remenses», aquests tenien plena raó en la lluita que sostingueren contra'ls senyors y contra la Generalitat de Catalunya, puig la condició d'aquells pagessos era tant trista que Ausias Marc escrigué que vivien com esclaus. En conseqüència, el senyor Montsalvatge apauça la sentència arbitral de Ferrán el Catòlic, que posà terme a la lluita dels remenses en forma completament favorable an aquests.

L'obra del senyor Montsalvatge mereix ésser llegida per tots aquells que s'interessen per l'història de la nostra patria.

## PUBLICACIONS

Editades per la revista «La Escena catalana», s'han publicat les obres dramàtiques «L'apotecari d'Olor», famosa comèdia en 3 actes del Frederic Soler (Serafi Piñarra) y «L'espatxatxada» en un acte de P. Colomer y Fors «La deria de don Pau».

«Progresos».—El número de juny d'aquesta notable y selecta revista comercial hispano-americana, publicat segons text il·lustrat ab nombrosos y valuosos gravats: «El mercado de Oriente», «Breves apuntes sobre nuestro comercio de exportación», per Eugeni Lascorz; «Cuba: inauguración de la Lonja de la Habana», «El Canal de Panamá», per M. Gorostiza; «La Exposición Regional de Valencia» «La Exposición Regional de Santiago de 1909», «La Municipalización y la Hacienda local europea», per Vicens Gay; «Los accidentes del trabajo», «La emigración moderna», per Carlos Malagarriga; «Relaciones comerciales», «Inventos modernos: el proyector quirúrgico», «La Ciencia y la Industria», «En el justo medio», per Miquel Armengol; «La poesía de los miedos», per N. Gringoire; «Correo de América», «Notas de exportación», «Noticias generales», «Notas comerciales», per Arur Guardiola.

Hem rebut el núm 29 del Botell del Centre Excursionista del Pla de Bages.

La Biblioteca Universal il·lustrada que publica la casa Montaner y Simón, ha repartit als seus subscriptors el segon volum dels corresponents a la serie d'1909, segon, a l'ensenyament de la història nova i Josep Selgas «Deuda de corazón» «El Angel de la guarda», il·lustrada p'l renomnat artista senyor Más y Fondeula.

«La Ilustración Artística».—Publica en son darrer número gravats reitents a l'«Homenatge a Gumerà», a la casa de «votivettes», «Copa Catalana», a l'inauguració de l'Exposició Regional de Valencia y a la de les Arts de Madrid, a la coronació de Mohamed V de Túquia, a l'Exposició de trajes antics que es celebrà el retrat d'Isaac Albéniz y reproduccions

el retrat d'Isaac Albéniz y reproduccions de quadros de Sorolla exposats en el Museu Albright de Buffalo. En el text hi ha una crònica de Sebastià Gomila sobre l'«Exposició de Sorolla», un coneixement S. Gomila, notes d'actualitat y la continuació de la novela «El ladrón de amor».

Hem rebut el primer número de «Antiguos y Modernos», publicació setmanal que, com en son gràfics indica, té per objecte la propagació dels clàssics entre les classes populars, y al donar a conèixer un aquests infinitat de novells escriptors que, careixent de medis y apoi pera donar a la llum pública ses produccions, se venen desamparats.

Així, doncs, «Antiguos y Modernos» publicarà, a l'emanant ab un clàssic, una novela inédita.

Malgrat ésser aquesta nova publicació un esmerat volum de 64 planes, cuidadosament imprès y encuadernat, el seu preu per tota Espanya es de deu cèntims.

«Ilustració Catalana».—El número 314 d'aquesta publicació honra sa primera plana ab el retrat del gran músic català Isaac Albéniz. Publica, a més, entre altres retrats, vistes de l'Exposició de Valencia, les decoracions de la «Gala Placida» estrenades últimament a Novetats, notes del cinquantenari de «Mire o de Mera», escultures de Cardona, un quadre de Balasch, etc., etc. Continua en aquest número el viatge al voltant del món de l'artista senyor Junyent.

Avui, dilluns, 7 de juny.

Immens èxit de la

## BELLA NUDITA

ab la

### Historia de la camisa

L'interès

## MARIUS BIANCHI

### Rei dels aires

Tarda, de quatre a set; nit, de dos quarts de deu a dotze.

En la present setmana, nous y interessants debuts.

**TEATRE TIVOLI.**—Avui, dilluns, de sis a vuit, primer cinè, segon, «Ninies y sátiros», tercer, Dora Butaca, gratis; entrada, 25 cèntims. Nit, a les nou, primer, «La prueba» ab sa Milon; segon, «La trampa»; tercer, «El pobre Valbuena», Fougère y Dora Butaca; preferència, 150 pessetes. Butaca ab entrada, 1 peseta; entrada, 35 cèntims.

**TEATRE DE NOVELTATS.**—Companya còmica del Teatre de la Comedia de Madrid. Avui, «El genio alegre» y «Mañana de sol». A les nou.

**EL DORADO (TEATRE DE CATALUNYA).**—Companya còmic-dramàtica de Maria A. Tulau. Primer actor, Francisco Morano. Avui, dilluns, la joguina «Los mon-otes» y segona representació de la nova farsa de gran èxit en un proleg y dues jornades «El caballero Lobo», presentada ab tot el decorat y vestuari que's construí exprés. A les nou.

Demà, dimars, dia de moda, estrena de la comèdia dramàtica en tres actes y un epilog, «Papá Lebonnard», arreglada expressament a nostra escena pera'l primer actor Francisco Morano.

Se despatxa a comptaduria.

## Teatre Granvia

Gran cinematògraf y varièts de primer orde. Avui, dilluns, de cinc a vuit, seccions senzilles y continues a 15 cèntims entrada y 25 cèntims butaca sense numerar y cadires de palc, platea Nit, a les nou, secció senzilla y a les deu, secció doble, 25 cèntims entrada general y 60 cèntims butaca sense numerar y cadires de palc platea. 1.400 metres de pel·lícules y les grans atraccions.

Avui dilluns, avui dilluns

### Important debut

## LES DORE DONCYS'S

nous a Barcelona.

**TEATRE NOU.**—Avui, dilluns, tarda, a les quatre, secció especial, primer, «La vida alegre»; segon, «El Marquésito». Nit, a les nou, especial, benefici del distingit primer actor don Emili Latorre, primer, «Piel de Oso»; segon, «La marcha de Cádiz»; tercer, «Los africanistas» obra en que's distingeix d'una manera extraordinària'l beneficiat.

Divendres, dia 11, benefici de Josep Ortiz de Zàrate. prenenthi part el tenor senyor Monté y el senyor Ramos.

## Teatre Apolo

Dimercs, 9 de juny

### NOVA TEMPORADA

Completa reforma de companya figuranthi en ella ls populars y notables artistes senyores

## AMPAR GUILLEN

## PETRA TORCAL

y els senyors

## PEP ALFONSO

## JOSEP SANTPERE

Estrena de la grandiosa obra d'hermós espectacle, en dos actes y catorze quadros, titulada

**A países civilizados o el tesoro de la tribu** ab nombros còs de ball y esplèndid decorat dels reputats escenògrafs senyors Moragas, Alarín, Brunet y Pous, Gracia y Ros y Güell.

**TEATRE COME.**—Gran companya còmic-lirica dirigida pel primer actor Pep Bergés y el reputat mestre Marian Llaña. Avui, dilluns, 7 de juny, tarda, a les cinc, doble, primer, «La suerte loca»; segon,

## LA ULTIMA OFENSA

Nit, a les nou, especial, «La liga de las señoras», segon,

## LA ULTIMA OFENSA

tercer, «La gente seria».

**TEATRE SORIANO.**—«Rebels», «Kartel, Rebel y Sierceli», són tres extravagants que fan riure a las pedres per fortes que siguin. «Kartel», «Rebels», «Sierceli». Heusaquí tres extravagants que Barcelona sencera riurà ab ella. Aneu a veurels y us convencereu que pera riure hi ha que anar a veurels han aquests tres homes estranyes.

## Cinematògrafs

**TEATRE PRINCIPAL.**—Estrena de pel·lícules atraccions de gràdís èxit. «La taula del diable». Avui, tarda, a les 5, secció senzilla, a les 6, secció doble. Nit, a les 9, secció senzilla, a les 10, secció doble. Queden anulats els passaports y localitats de favor.

## F. MAS SARDÀ Y FILLS

RAMBLA DEL CENTRE, 20.-BARCELONA

Negociem els cupons Deutes Interior y Amortizable 4 ope venciment primer de juliol pròxim. Imprempta y estereotipia, Fortuny, 3, ter.

# Aixarop del Professor Girolamo

polvos y catxets **Pagliano** (de Florencia)

El millor depuratiu y refrescant de la sang  
40 ANYS D'ÈXIT CREIXENT SON SA MILLOR RECOMANACIÓ  
Exigiu sempre'l nom del Professor GIROLAMO  
Se van a les principals farmacies y drogueries  
Unios agens a Espanya: J. URIACH Y COMP. - Moncaia, 20; Barcelona a

Recomendada por los más eminentes profesores y médicos en las

**Catarros bronquiales crónicos, Influenza, Escrófulas**  
**Enfermedades pulmonares, Tos convulsiva**

**Sirolina**

Advertencia: Existen falsificaciones indeseables. Para obtener buena resultado examinar bien que en cada frasco está indicada nuestra marca especial „Roche“ y pedir siempre SIROLINA ROCHE.

**F. Hoffmann-La Roche y Co.**  
Basilea (Suiza), Grenzach (Alemania).

REPRESENTANTES Y DEPOSITARIOS EN ESPAÑA: Alfredo Riera é Hijos, Napoles 166, Barcelona. (Nombre registrado).

De venta en todas las farmacias.  
Frasco ..... pias. 5

**?**

**Perquè** no vos desfeu immediatament y per sempre d'aquesta llaga, d'aquest eczema, d'aquestes malalties de la pell que vos fan la vida insuportable?

**Perquè** conserveu aquesta malaltia quines conseqüències poden ésser gravíssimes?

**Perquè** no empleeu immediatament el nou mètode del senyor L. Richelet?

Sens vacilació deveu seguirlo, perquè no podeu ignorar les curacions, moltes vegades inesperades, obtingudes en sa comarca.

**Informeuse** y comenseu sens més tardar aquest tractament; aquest és el millor consell que vos podem donar.

El preu del tractament es proporcionat ab totes les condicions de la fortuna.

Hi ha també un tractament pera nois de 3 a 16 anys.

El senyor RICHELET acaba d'instalar dipòsits a totes les farmacies y drogueries d'Espanya.

Un follet, en llengua castellana, tractant de les malalties de la pell, serà enviat gratuïtament pels dipositaris a totes les persones que'l demanin.

Per obtenir gratuïtament aquest follet, basta dirigir-se al senyor

**L. RICHELET, 13, rue GARNIER, a SEDAN (FRANSA)**

Dipòsit general y venda: A Barcelona, VICENS FERRER y C., carrer Comerç, 112; FILLS DE VIDAL y RIBAS, carrer de Moncada, número 21; URIACH y C., carrer de Moncada, 20; RIUDOR y PARÉS, Portal de l'Angel, 14; DOCTOR ANDREU, Rambla de Catalunya, 66, y JOSEP SEGALÀ ESTALELLA, Rambla de les Flors, núm. 4, Farmacia.

**FIBRO= CIMENTO**

**PURALITA**

**PIZARRA ARTIFICIAL**

**PARA TEJADOS**

**ECONOMICO**

**LIGERO**

**INCOMBUSTIBLE**

**ROVIRALTA & C<sup>o</sup>**

ING. P. MERCÉ 21 BARCELONA

**FORA PEL MOIXÍ!**

És POLVUS COSMÉTICS DE FRANCIA en pots minuts el pil de qualse vol part del cos, mata ses arrels y no torna a sortir. No irrita'l cutis. Aquest dipòsit es utilitza a les senyores que tingun pel moixí (vell) a la cara y braços, pera que així pugun destruirlo. 250 ptes. — S'envia ceruènt per cor- 350 ptes. en LLURANSA de Gira UN POT, reus si per endavant se reben 150 ptes. Muta en segells de correu

**Farmacia Borrell**  
COMTE DE L'ASSALT (CARRER NOU), NÚMERO 52. -- BARCELONA

**MOBLES DE A DIRAT**  
Exposició permanent de dormitoris, menjadors, despatxos, salons, etc.  
Grans magatzems ab 12 portes. Mendisbal número 30, y Sant Pau, 50, 52 y 54.

**Pianos nous**  
DE LLOGUER  
DESDE 10 PESSETES MENSUALS  
CARRER DE RAMBLA, NÚM. 19, PRIMER

**En** el passeig de Gracia se desjunt un dispositiu, prou m- de y tracto a prova. Cuina pera estomac delicat. Ràid es aquesta Administració.

**LECTRE-MOTOR** ALEMANY,  
marca J. G.,  
consentint 3 cavalls de força en esta "mudrable". Se ven. Pera veurel y tractes, carrer Rosal, número 67, botiga. — De una a tres.

REVISTA MENSUAL INTERNACIONAL

**LES DOCUMENTS DU PROGRÈS**

Se publica en fascicles de cent planes editats y presentats luxosa. En cada número hi ha extensos estudis y informacions ben documentades sobre un assumpte actual y d'interès universal. Ademés consta de treballs referents a les seccions fixes epigrafiades als darrers.

El renom de les firmes y la situació dels corresponals son garantia segura de la fidelitat dels rapports y de la competència dels estudis. El preu d'abonament impossibilita qualsevol concurrència.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ — — —  
Un any, Ptas. 16 - Un trimestre, Ptas. 5 - Número mostra, Ptas. 1

Moviment social  
—  
Moviment econòmic  
—  
Moviment científic

Moviment artístic y literari  
—  
Moviment religiós  
—  
Protecció obrera

**DEPURATIU DR. TORNER**

**TALISMAN DE LA SALUT**

Medicament de composició purament vegetal, el qual solament combat l'origen de les diferents manifestacions o sien la (diatesi) ja coneguda (hereditària dels pares) ja adquirida, que per insignificants motius fa sortir diverses manifestacions, descomentant generalment l'origen primariament dit. Ab el seu ús se combat radicalment els torpes, les escrófulas, liagues a les canes, infarctes glandulars y viscerales obra d'una manera especial en els fluxos biancs, liagues a la matrina, rebuixos l'abundantment del ventre, degut als parts y a l'infirmitat, activa les funcions de l'aparatu digestiu y urinari y per fi, es l'especific per a l'eczema y tota. — No's cregui que sia propaganda lo dit Dr. M. L. Acciona Médico Par. maceutics de Barcelona, ha donat dictamen favorable al DEPURATIU DR. TORNER, essent aquest un fet de garantia pera sa medicació, y que el públic de més de 40 anys ho ha observat, obtenint cures acabades de més de 15 de curació. — Pera evitar la falsificació, mireu la firma i el autor, Dr. Torner, Agent preparador, PÈNIE CASANOVAS (Farmacèutic), Avinyó, 32, Barcelona, (davant el Borsí)

**CICLOS SANROMÀ**

BALMES 62  
BARCELONA

**R. WOLF** Magdeburg-  
Buckau  
Oficinas de Barcelona: Diputación 286  
Manuel Crusat, ingeniero

Semillas y Locomóviles de vapor recalentado y de vapor saturado de 10 a 500 caballos.

La fuerza motriz más económica de la actualidad. Gran reserva de fuerza. Aplicación de toda clase de combustible. Seguridad absoluta. Gran duración. Regularidad de marcha. Producción total 450 000 caballos.

Presupuestos gratis

**ESQUELES**

**MORTUORIES**

Se n'admeten en la impremta d'aquest diari, fins a dos quarts de tres de la matinal.

**TELEFON 2,298**

Pianos y harmoniums de llogar desde 10 pessetes al mes. Carrer del Bruc, núm. 7, entresol, primera.

# PASTILLES NIELK

curen les engines, ronquera, erupcions, difteria, etc. Se venen a totes les farmacies. A l'engrós: J. Uriach y Comp.